

Ekonomiye Dair Öne Çıkan Düzenlemeler (29 Eylül – 5 Ekim 2022)¹

- 1. S&P, Türkiye'nin kredi notunu "B+"dan "B"ye indirdi.** Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's (S&P), ülkenin aşırı gevşek para politikasına ilişkin endişeleri öne sürerek, Türkiye'nin uzun vadeli döviz cinsinden kredi notunu "B+"dan "B"ye indirdiğini, kredi notu görünümünü ise "negatif"ten "durağan"a çevirdiğini açıklamıştır. Kuruluş yaptığı açıklamada, gevşek para ve maliye politikası ile düşük düzeydeki net döviz rezervlerinin TL'nin kırılganlığına ve oynaklığına yol açabileceğine dikkat çekmiş, 2023 seçimleri öncesinde toplam kamu açığındaki artış ile devletin dolarize olmuş bilanço içi ve dışı yükümlülüklerinin mali riskleri artırdığını ifade etmiştir.²
- 2. TCMB, Eylül 2022 ayına ait Aylık Fiyat Gelişmeleri Raporunu yayımladı.** Raporda, tüketici fiyatlarının Eylül ayında yüzde 3,08 oranında arttığı, yıllık enflasyonun 3,24 puan yükselişle yüzde 83,45 olduğu, bu dönemde tüketici yıllık enflasyonunun alkol-tütün-altın grubunda bir miktar gerilerken, diğer alt gruplarda yükseldiği belirtilmiştir. Ayrıca, enerji enflasyonunun uluslararası ham petrol fiyatlarına paralel olarak gerileyen akaryakıt ve tüp gaz fiyatlarına karşın, elektrik, doğal gaz, şebeke suyu gibi yönetilen/yönlendirilen kalemler ile katı yakıt fiyatlarındaki gelişmelere bağlı olarak önemli ölçüde yükseldiğine dikkat çekilmiş, hizmet grubunda yıllık enflasyonun tüm alt gruplarda yükselirken, özellikle ulaştırma hizmetleri ve kira alt gruplarındaki artışların öne çıktığı ifade edilmiştir.³
- 3. Doğalgaz fiyatları sektörlere göre değişen oranlarda arttı.** BOTAŞ'tan verilen bilgiye göre, 1 Ekim 2022 tarihinden geçerli olmak üzere belli müşteri gruplarına uygulanacak satış fiyatları, Türkiye Organize Toptan Doğalgaz Satış Piyasası'nda belirlenen Günlük Referans Fiyat'a (GRF) endekslenmiştir. Ayrıca Kademe 1 Konaklama ve OSB Kademe 1 Konaklama adıyla iki yeni tüketici grubu tanımlanmıştır. BOTAŞ, uygulama ile doğalgaz kullanıcılarına piyasa tabanlı, sürdürülebilir ve öngörülebilir bir fiyat yapısı sunulduğunu belirtmektedir. Yeni mekanizma ve tarife uygulamasına göre çeşitli iş kollarının elektrik üretimi haricinde tüketeceği doğalgazın fiyatı, sektörden sektöre değişmekle birlikte Eylül 2022'ye göre yüzde 50'ye varan oranda artmış, tarife tablosuna göre CNG satış fiyatlarına ise yüzde 7,8 zam yapılmıştır.⁴
- 4. Merkez Bankası, kredilerin amacı dışında kullanımını durdurmak amacıyla yeni adımlar attı; ihracatçı tanımı ve ihracat kredilerinin nitelikleri netleştirildi, kredilerin fatura karşılığı kullandırılması uygulaması yıl sonuna kadar kademeli olarak genişletildi.** TCMB'nin yayınladığı ve bankalara gönderdiği "Menkul Kıymet Tesisine İlişkin Uygulama Talimatı" ile yapılan değişikliklere

¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

²Bloomberg Haberi. S&P Cuts Turkey's Debt Rating Further into Junk on Loose Policy. (30 Eylül 2022). Erişim adresi: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-30/s-p-cuts-turkey-s-debt-rating-further-into-junk-on-loose-policy>

³ TCMB, Eylül Ayı Fiyat Gelişmeleri. (4 Ekim 2022). Erişim adresi: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/956f7f58-b342-4576-afab-d4a50923d4cd/afiyateyl%C3%BCI22.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-956f7f58-b342-4576-afab-d4a50923d4cd-oexORjs>

⁴ BOTAŞ, Kamuoyu Duyurusu. (29 Eylül 2022). Erişim adresi: <https://www.botas.gov.tr/Sayfa/2022-yili-ekim-ayi-dogal-gaz-toptan-satis-fiyat-tarifesi/678>

tepav

göre, esnaf, tarım, tüketici gibi krediler dışında kalan ve menkul kıymet tesisine tabi olmayan kredilerde kademeli olarak fatura karşılığı kullanıma geçilecek; yatırım kredileri 1 Ekim, ihracat ve KOBİ'lerin yatırım dışındaki kredileri 29 Ekim'den itibaren harcama mukabili uygulamasına tabi olacaktır. Ayrıca, dijital kanallar vasıtasıyla kullanılan krediler 31 Aralık tarihinden itibaren harcama mukabili uygulamasına tabi olacaktır. Bunun yanı sıra, kurumsal kredi kartları vasıtasıyla yapılan kuyum harcamaları ve nakit çekimleri TCMB'nin KOBİ ve esnaf kredilerine sağladığı muafiyet kapsamı dışına çıkarılmıştır. Kredi kartında kuyum hariç KOBİ/esnaf kredileri ile ihracat, yatırım, tarımsal ve tüketici kredileri 50,000 TL üzerinde olanlar için harcama mukabili kullanılmazsa menkul kıymet tesisine tabi olacaktır.

Bu talimatla, ihracat kredileri ve döviz kazandırıcı hizmet faaliyetlerinin finansmanı amacıyla kullanılan kredilerin tanımlamalarına "son üç mali yıldaki ya da son mali yıldaki ihracat toplamının ithalat toplamına oranı en az yüzde 110 olan firmalara en fazla iki yıl vadeli kullanılan ihracat kredileridir" şeklinde açıklık getirilmiştir. Savunma sanayi sektöründe faaliyet gösteren, yüksek teknoloji ürünü ihracatı taahhüdü ile başvuruda bulunan, sevk sonrası ihracatın finansmanı amacıyla kredi kullanacak ve ihracat alacak sigortası yapılmış olması kaydıyla cari yıldaki proforma fatura veya sözleşme ibrazı ile kredi kullanacak yeni kurulan firmalarda net ihracatçılık şartı aranmayacaktır. Talimatta net ihracatçı olan aracı ihracatçı firmaya, ihracata yönelik nihai mal sağlayan imalatçı veya imalatçı-ihracatçı firma da net ihracatçı olarak değerlendirileceği de belirtilmiştir.⁵

- 5. Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesabında tüzel kişiler açısından değişiklik yapıldı; şirketler ve tüzel kişiler, 31 Aralık 2021-30 Eylül 2022 arasındaki herhangi bir tarihte döviz hesabını Türk lirasına çevrilebilecek.** Resmi Gazete'de yayımlanan kararda, 21 Aralık 2021 tarihli Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ'in 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirildiği, bu değişiklik ile yurt içi yerleşik gerçek kişilerin bankalardaki, yurt içi yerleşik tüzel kişilerin ise 31/12/2021 ile 30/9/2022 tarihleri arasındaki herhangi bir tarihte bankalarda mevcut olan ABD doları, Euro ve İngiliz sterlini cinsinden döviz tevdiat hesabı ve döviz cinsinden katılım fonu hesabı bakiyelerinin, hesap sahibinin talep etmesi halinde dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevrileceği belirtilmiştir.⁶
- 6. Hazine ve Maliye Bakanlığı, uluslararası sermaye piyasalarında dolar cinsinden bir kira sertifikası ihracı gerçekleştirmek amacıyla 4 bankayı yetkilendirdi.** Hazine ve Maliye Bakanlığında yapılan açıklamaya göre, uluslararası sermaye piyasalarında Dolar cinsinden bir kira sertifikası ihracı gerçekleştirmek amacıyla Citigroup, Dubai Islamic Bank, Emirates NBD Bank ve HSBC'ye yetki verilmiştir. İhracın vadesinin üç yıl olması beklenmektedir.⁷

⁵ TCMB, Bankacılık ile İlgili Mevzuat-Talimatlar. Menkul Kıymet Tesisine İlişkin Uygulama Talimatı (27 Eylül 2022). Erişim adresi:

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Mevzuat/Bankacilik/>

⁶ Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2021/14)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2022/27). Resmi Gazete, Sayı: 31969. (30 Eylül 2022). Erişim adresi:

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220930-6.htm>

⁷ Hazine ve Maliye Bakanlığı. Kira Sertifikası İhracı Yetkisine İlişkin Basın Duyurusu. (5 Ekim 2022). Erişim adresi:

<https://www.hmb.gov.tr/duyuru/5-ekim-2022-tarihli-kira-sertifikasi-ihraci-yetkisine-iliskin-basin-duyurusu-2>